

KAKO UČENCI OSNOVNE ŠOLE HUDINJA RAVNAJO Z DENARJEM?

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI:

Lan Senica

Tin Napret

Luka Žerjav

MENTORICA:

Sanja Podgoršek, prof. razrednega pouka

LEKTORICA:

Petra Galič, prof. slov.

Osnovna šola Hudinja

KAKO UČENCI OSNOVNE ŠOLE HUDINJA RAVNAJO Z DENARJEM?

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI:

Lan Senica

Tin Napret

Luka Žerjav

MENTORICA:

Sanja Podgoršek,

prof. razrednega pouka

LEKTORICA:

Petra Galič, prof. slov.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2016

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD	1
1.1.	TEORETSKE OSNOVE.....	1
1.1.1.	KAJ JE DENAR?	1
1.1.2.	POMEN DENARJA V ŽIVLJENJU	1
1.1.3.	ZGODOVINA DENARJA.....	2
1.1.4.	DENAR V SLOVENIJI	3
1.1.5.	OTROCI IN DENAR.....	3
1.1.6.	KAKO OTROKA NAVAJTI NA DENAR?.....	4
1.1.7.	ZAKAJ DATI OTROKU ŽEPNINO?	6
1.1.8.	VARČEVANJE DENARJA.....	6
1.2.	OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	7
1.3.	HIPOTEZE	7
1.4.	OPIS RAZISKOVALNIH METOD	7
1.4.1.	METODA DELA Z LITERATURO	7
1.4.2.	METODA ANKETIRANJA	8
1.4.3.	METODA OBDELAVE PODATKOV	8
2.	OSREDNJI DEL	9
2.1.	PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH REZULTATOV	9
2.1.1.	UČENCI, VKLJUČENI V RAZISKAVO	9
2.1.2.	RAZREDI, KI SO BILI VKLJUČENI V RAZISKAVO	10
2.1.3.	KOLIKO TI V ŽIVLJENJU POMENI DENAR?	11
2.1.4.	OD KOD DOBIVAŠ DENAR?	12
2.1.5.	KOLIKOKRAT MESEČNO DOBIVAŠ DENAR?	13
2.1.6.	ALI SE TI ZNESEK, KI GA DOBIŠ, ZDI DOVOLJ VELIK?	14
2.1.7.	ZA KAJ PORABIŠ SVOJ DENAR?	15
2.1.8.	ALI LAHKO SAM RAZPOLAGAŠ S SVOJIM DENARJEM?	16
2.1.9.	OD ČESA JE ODVISNA KOLIČINA PREJETEGA DENARJA?.....	17
2.1.10.	ALI VARČUJEŠ?.....	18
2.1.11.	ZA KAJ VARČUJEŠ?	19
2.1.12.	ALI SI DENAR ŽE KDAJ KOMU POSODIL?.....	20
3.	DISKUSIJA.....	21
4.	ZAKLJUČEK	25

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Vsi učenci vključeni, v raziskavo, razdeljeni na dečke in deklice	9
Grafikon 2: Učenci, vključeni v raziskavo, razdeljeni na razrede in glede na spol.....	10
Grafikon 3: Pomembnost denarja v življenju učencev (primerjava glede na spol).....	11
Grafikon 4: Od kod učenci dobivajo denar	12
Grafikon 5: Pogostost prejemanja denarja	13
Grafikon 6: Zadovoljstvo z zneskom, ki ga dobijo učenci (primerjava glede na spol)	14
Grafikon 7: Vzrok za porabo denarja (primerjava glede na spol).....	15
Grafikon 8: Možnost samostojnega razpolaganja z denarjem	16
Grafikon 9: Odvisnost prejetega denarja	17
Grafikon 10: Učenci, ki varčujejo oziroma ne varčujejo	18
Grafikon 11: Razlogi, za kaj učenci varčujejo	19
Grafikon 12: Posojanje denarja učencev Osnovne šole Hudinja.....	20

POVZETEK

V naši raziskovalni nalogi smo skušali ugotoviti, kako učenci ravnajo z denarjem oziroma kakšna je njihova finančna pismenost. V raziskavo smo vključili učence višjih razredov, saj imajo ti več stika in izkušenj z denarjem, kot pa mlajši učenci. Zanimalo nas je, če se pri ravnanju z denarjem pojavljajo kakšne razlike med dekleti in fanti, kolikokrat mesečno dobivajo denar in od koga ga dobivajo, ali lahko samostojno razpolagajo z denarjem, ki ga dobijo, ali so zadovoljni z zneskom, ki ga dobijo, koliko jim denar v življenju pomeni in za kaj denar zapravijo. Zanimalo nas je tudi, ali učenci Osnovne šole Hudinja varčujejo, za kaj varčujejo, če kdaj posodijo denar in komu ga posodijo. Ugotovili smo, da se pojavljajo razlike med dekleti in fanti, ampak le - te niso ogromne, ampak samo opazne. Tako fantom, kot dekletom denar veliko pomeni v življenju. Največ učencev dobiva denar od svojih staršev, starih staršev in ostalih sorodnikov. Skoraj 50 % učencev dobiva denar enkrat mesečno. Tako fantje kot dekleta so zadovoljni z zneskom, ki ga dobijo. Več deklet denar porabi za oblačila in obutev, fantje pa denar porabljajo za računalnik in igrice, izlete, počitnice, potovanja in sladkarije. Večina učencev lahko samih razpolaga s svojim denarjem. Količina prejetega denarja učencev je odvisna od šolskega dela, domačih opravil, vedenja, pri nekaterih pa od ničesar. Učenci varčujejo, največkrat za oblačila in obutev, računalniško opremo in igrice, počitnice in druge potrebščine. Učenci so pripravljeni posoditi denar, največkrat staršem, sorodnikom in prijateljem.

Uporabili smo metodo anketiranja in metodo obdelave podatkov.

1. UVOD

1.1. TEORETSKE OSNOVE

1.1.1. KAJ JE DENAR?

Zgodovina denarja pravi, da je denar menjalno sredstvo, ki ga uporabljamo pri trgovanju. Menjalno sredstvo je zato, ker ima točno določeno vrednost, ki ji vsi zaupajo. Denar je tudi način shranjevanja vrednosti za prihodnost. Tako lahko na primer varčujemo z denarjem in si v prihodnosti kupimo kaj dragega. Denar pa je tudi obračunska enota, saj se ga da zlahka šteti, predmetom pa z njim dajemo jasno določeno vrednost.

1.1.2. POMEN DENARJA V ŽIVLJENJU

Denar oziroma lastnina je v pomembni zvezi s človekovo možnostjo bivanja. Lastnina je zagotovo ena osnovnih in najmanj sentimentalnih kategorij v človekovem življenju. Od nas samih pa je odvisno, kako bomo posedovanje denarja uporabili v svojem življenju. Nekdo, ki teži po ogromni količini denarja in je zanjo pripravljen narediti vse, je lahko zelo nesrečen, saj bo na svoji poti do uresničitve cilja teptal, goljufal in varal vse okoli sebe (prijatelje, družino ...). Na drugi strani pa imamo človeka, ki ima ravno toliko, kolikor je potrebno, da preživi, ne preveč preskromno in ne preveč siromašno. Le - ti se večkrat veselijo vsake stvari, ki jo kupijo, si znajo kupiti priboljšek in imajo vedno kaj malega prihranjenega, če pride do finančnih težav. Ta primera nam kažeta, da ravnanje z denarjem ni človekova sposobnost, ampak element človekove osebnosti. V tej osebnosti se izraža kvaliteta in aktivnost človekovega čustvovanja, kultiviranost in urejenost (Jelenc, 1968)¹.

Z gotovostjo lahko trdimo, da pomen denarja in lastnine ne smemo zanemariti in podcenjevati. Če želimo biti zadovoljni v življenju, se moramo izogibati vsakršnim skrajnostim (Jelenc, 1968)².

---

¹ Z. Jelenc. 1968. *Otrok in denar*. Ljubljana, Cankarjeva založba.

² Z. Jelenc. 1968. *Otrok in denar*. Ljubljana, Cankarjeva založba.

1.1.3. ZGODOVINA DENARJA

Denar v takšni in drugačni obliki obstaja že 6000 let. Denar in njegova oblika se ves čas spreminjata.

Pomembni mejniki v razvoju denarja:

- 9. 000–6. 000 p. n. št. – Krave se pojavijo kot prvo plačilno sredstvo (blagovna menjava).
- 1. 500 pr. n. št. – Na Kitajskem začnejo uporabljati kot denar školjke kavrije.
- 1. 000–500 pr. n. št. – Na Kitajskem kot denar uporabljajo miniaturno orodje.
- 560 pr. n. št. – V Lidiji (današnja Turčija) se pojavijo prvi kovanci.
- 600–300 p. n. št. – Na Kitajskem kujejo okrogle kovinske novčiče.
- 269 pr. n. št. – Rimske kovnice dajo v obtok srebrne kovance.
- 765 – Angleški peni postane glavni angleški kovanec.
- 1275–1292 – Marco Polo se sreča na Kitajskem s papirnatim denarjem.
- 1279 – V času kralja Edwarda I. znaša plača za en dan dela en peni.
- 1401 – V Barceloni ustanovijo prvo banko.
- 1519 – Na Češkem kujejo tolarje (pojav dolarja pri Angležih).
- 1566 – V Angliji ustanovijo Kraljevo borzo.
- 1659 – V Angliji izdelajo prve čeke.
- 1793 – Delovati začne ameriška kovnica denarja.
- 1799 – Predsednik angleške vlade William Pitt uvede davek na dohodek.
- 1929 – Velika gospodarska kriza (delniški trg v New Yorku razpade).
- 1950 – Pojav prve plačilne kartice (Diner Club Card)
- 1991 – Banka Slovenije izda vrednostne bone, ki jih kasneje zamenjajo slovenski tolarji (denar samostojne Slovenije).
- 1999 – Zaživi evro – skupna evropska valuta.
- 2007 – Slovenija postane del denarnega sistema Evropske unije

1.1.4. DENAR V SLOVENIJI

Leta 1991, ko se Slovenija osamosvoji, se v obtoku pojavijo prvi vrednostni boni, ki so nadomestili denar. Po dobrem letu je bone zamenjal prvi slovenski denar, slovenski tolar (SIT).

Do konca leta 2000 so se pojavili bankovci v vrednosti: 10, 20, 50, 100, 200, 500, 1000, 5000 in 10.000 tolarjev.

S 1. januarjem 2007, so slovenski tolarji prenehali veljati in v obtok so vstopili evri, ki jih uporabljamo še danes. Euro je skupna valuta številnih evropskih držav, ki tvorijo evro območje. Bankovci so enotni za celotno evro območje, medtem ko se kovanci razlikujejo po državah. Euro bankovci se pojavljajo v vrednosti 5, 10, 20, 50, 100, 200 in 500 evrov. Kovanci pa v vrednosti 1 in 2 evrov, ter 1, 2, 5, 10 in 50 centov. Motiv kovancev si izbere vsaka država zase. Euro velja za eno najbolj varnih valut na svetu. Zaradi nekaterih značilnosti pa jih lahko uporabljajo tudi slepi in slabovidni.

1.1.5. OTROCI IN DENAR

Danes imajo naši otroci na voljo toliko denarja kot še nikoli. In skrajno potrošniška družba, ki smo jo ustvarili, ni kaj v veliko pomoč. Njihovo otroštvo je vedno krajše, odvisnost od staršev pa se podaljšuje.

V sistemu vrednot prihaja do sprememb, ki pa jih starši ne opazijo: obsežna prevzgoja otrok pod vplivom multimedijskih reklamnih prijemov. (Arndt, 1999)³.

Na poti, da bodo otroci uspešno in zadovoljivo ravnali z denarjem, nas čaka kar nekaj ovir in pasti, ki pa se jim lahko s pravilnimi prijemi izognemo. Ne smemo pa zanemariti, da ima mnogo odraslih težave z denarjem, ki pa so se pojavile, ker jih starši v njihovi mladosti niso pravilno poučili. Torej, za samostojno in odgovorno ravnanje otrok z denarjem moramo otroku zagotoviti lasten, uspešen, odgovoren in pravilen odnos do denarja.

---

³ K. Arndt. 1999. Kako naučimo otroke ravnati z denarjem? Ljubljana, Kres.

1.1.6. KAKO OTROKA NAVAJTI NA DENAR?

Vsako obdobje v otrokovem življenju od staršev zahteva skrbnost in pozornost pri poučevanju o denarju.

- 0–2. leta

Otroka lahko o denarju poučujemo preko igre, na primer z gumbki, žetončki, plastičnimi ploščicami ... V tem obdobju naj otrok prelaga stvari iz škatlice v škatlico, jih prešteva in posoja. V tem obdobju otrok še ni dovolj star za uporabo pravega denarja.

- 2.–3. leta

Otrok začne ločevati pravi denar od nepravega. Smiselno mu je dati hranilnik, da vanj meče denar in s tem dojame smiselnost hranilnika. Tudi s pravim denarjem naj se otrok sreča med igro.

- 3.–4. leta

Do te starosti se poveča otrokova aktivnost in samostojnost. Smiselno je, da ga vzamemo s seboj v trgovino. Med kupovanjem je dobro, da se z otrokom pogovarjamo o cenah in mu razložimo, da stvari v trgovinah ne smemo kar vzeti, ampak jih moramo plačati.

- 4.–5. leta

Ker se otroci največ naučijo z izkušnjami, naj v tem starostnem obdobje že kaj sami kupijo za starše. Otrok naj za nakup ne dobiva materialne nagrade, ampak čustveno priznanje in potrditev. Vseeno je dobro, če mu dovolimo, da kupi kdaj tudi kaj zase. Ko nam otrok prinese nekaj iz trgovine, tudi preverimo, če nam je vrnil ves denar.

- 5.–9. leta

Otroku lahko starši v tem starostnem obdobju zaupajo večje naloge pri nakupu. Petletnik naj prinese iz trgovine eno reč, nato pa postopno povečujemo denar ter vsoto, ki jo lahko zapravi. S tem starši krepijo sposobnost za nakupovanje in odgovornost svojega otroka. Otroku med šestim in devetim letom že lahko prejme žepnino v vrednosti dveh evrov na teden.

- 9.–12. letom

V tem starostnem obdobju začne otrok iskati svojo identiteto. Večina otrok si v teh letih želi računalniške igre. Med osmim in desetim letom naj bi otroci dobili 3 evre žepnine tedensko, medtem ko lahko starši dajo otrokom 15 evrov mesečno med desetim in dvanajstim letom. To so kritična leta za otrokov nadaljnji razvoj.

- 12.–14. leta

Otroci postanejo mladostniki in največji pomen pripisujejo mnenjem prijateljev in vrstnikov. Med 12. in 14. letom je priporočena žepnina do 25 evrov mesečno. V tem obdobju je priporočljivo otroka peljati v banko, mu razložiti delovanje le-te, mu pojasniti varčevanje in naj se izogne posojilom. Otroku lahko starši omogočijo dodaten zaslužek pri opravilih (pranje avtomobila ...).

- 15. let

Otroku bi morali povišati žepnino do največ 40 evrov mesečno. Smiselno je otroku odpreti tudi varčevalni račun. Po raziskavah iz Nemčije se le še 28 odstotkov otrok strinja z zneskom svoje žepnine.

- 16.–17. leta

Žepnina naj bo večja kot pri 15. letih, vendar naj ne presega meje 60 evrov. Otroku naj starši razložijo razliko med gotovinskim plačevanjem in posojilom, vse o naložbah in vlaganjih. Med počitnicami si lahko otrok že poišče priložnostno delo.

- Na koncu srednje šole oziroma v začetku študija

Primerno je, da otroci pri teh letih opravljajo študentsko delo. Mesečna žepnina naj bi bila nekje 70 evrov mesečno (Nekrep, 2008)⁴.

---

⁴ Ž. Nekrep, 2008. *Kako otroka navajati na denar?* 27. 1. 2016. http://www.finance.si/225863/Kako-otroka-navajati-na-denar?&cookie_dialog=1&cookietime=1453914256

1.1.7. ZAKAJ DATI OTROKU ŽEPNINO?

Karin Arndt, strokovnjakinja, ki je preučevala odnose otrok do denarja, meni, da otroci potrebujejo žepnino. Tako se naučijo odgovornosti in razporejanja denarja. Če otrok prejema žepnino, se zaveda denarja, ki ga ima, in mora ustrezno temu prilagajati svoje želje. Z žepnino otroku starši izkažejo zaupanje in nanj močno psihološko vpliva (Arndt, 1999)⁵.

1.1.8. VARČEVANJE DENARJA

Otrok je sposoben dojeti smisel varčevanja že med tretjim in četrtem letom, saj se takrat zaveda, da stvari stanejo in jih je potrebno plačati z denarjem. In takrat se pojavi pravi čas da starši otroka podučijo, kako varčevati denar. Peter Gospodarič, strokovnjak s področja davkov, računovodstva in financ, svetuje, naj si za začetek otrok izbere nek cilj (igračo), ki bi si jo rad kupil. Sedaj morajo starši zastaviti nek časovni okvir, v katerem bo otrok privarčeval dovolj denarja za to igračo (cilj). Straši lahko otroku pomagajo z nalogami, s katerimi lahko zasluži nekaj denarja, in se tako približa svojemu cilju. Otrok naj denar shranjuje v škatlico ali prozoren hranilnik, v katerega bo lahko pogledal in videl, kako njegov kupček raste. Ko bo otrok prvič privarčeval dovolj denarja, bo tudi prvič občutil smiselnost varčevanja. In takrat nastopi trenutek, ko morajo starši otroka spodbuditi, da se takšna dejanja razvijejo v navado. Z leti in pridobljenimi izkušnjami bo otrok začel razumeti, da je lahko varčevanje dolgoročno in bo kasneje v življenju imel dobro popotnico.⁶

⁵ K. Arndt. 1999. *Kako naučimo otroke ravnati z denarjem?* Ljubljana, Kres.

⁶ N. K. *Kdaj in kako naučiti otroka varčevati?* 27. 1. 2016. http://www.bibaleze.si/clanek/moj_otrok/kdaj-in-kako-otroka-nauciti-varcevati.html

1.2. OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Zanimali so nas odgovori na naslednja vprašanja:

- Koliko učencem pomeni denar v življenju?
- Od kod in kolikokrat mesečno učenci dobivajo denar?
- Ali so zadovoljni z zneskom, ki ga dobijo?
- Za kaj učenci porabijo svoj denar?
- Ali lahko učenci sami razpolagajo z denarjem, ki ga dobijo?
- Od česa je odvisna količina prejetega denarja, ki ga učenci dobijo?
- Ali učenci varčujejo in za kaj?
- Ali učenci kdaj posodijo denar in komu ga posodijo?

1.3. HIPOTEZE

Pred začetkom raziskovanja smo si zastavili naslednje hipoteze:

- Dekletom pomeni denar več kot fantom.
- Več kot 50 % učencev dobiva denar več kot 1 x tedensko od svojih staršev.
- Z zneskom, ki ga dobijo, je nezadovoljnih več deklet kot fantov.
- 60 % učencev samih razpolaga z dobljenim denarjem.
- Fantje porabijo denar za računalniško opremo, dekleta pa za oblačila, obutev, ...
- Količina prejetega denarja je pri 90 % učencev odvisno od šolskega dela.
- 50 % učencev varčuje za materialne dobrine.
- Več kot 50 % učencev je že kdaj posodilo denar.

1.4. OPIS RAZISKOVALNIH METOD

1.4.1. METODA DELA Z LITERATURO

Osnova vsakega raziskovalnega dela je iskanje literature in virov. Literaturo smo potrebovali za dobro razumevanje raziskovane teme in za razlago, kaj sploh je denar, nekaj malega o njegovem razvoju, pomenu denarja za otroke in mladostnike in kako navajati otroke na ustrezno ravnanje z denarjem že od malih nog. Literaturo smo našli v Osrednji knjižnici Celje, v knjižnici Osnovne šole Hudinja in na internetnih straneh.

1.4.2. METODA ANKETIRANJA

Z metodo anketiranja smo pridobili podatke neposredno od posameznih anketirancev. Podatke smo pridobili na Osnovni šoli Hudinja. Pridobljeni podatki so bili glavni vir informacij. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz 10 vprašanj zaprtega tipa in 1 vprašanja odprtega tipa (Priloga 1). Anketirali smo 173 učencev 6., 7., 8., in 9. razreda.

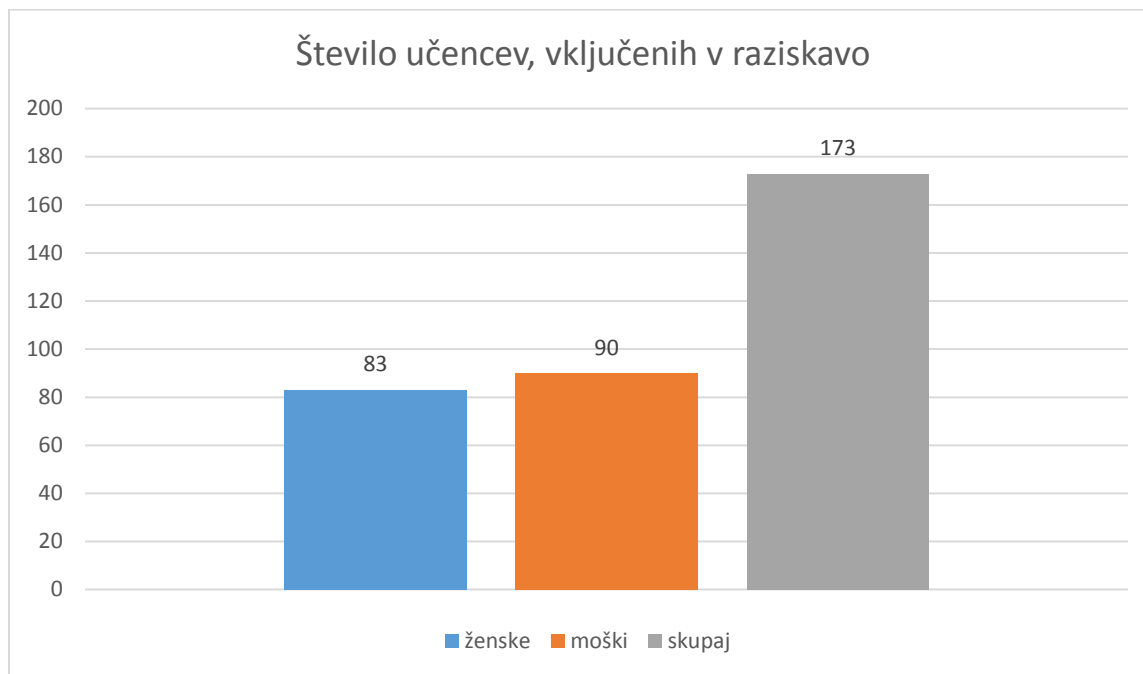
1.4.3. METODA OBDELAVE PODATKOV

Za analizo podatkov, ki smo jih pridobili z anketo, njeno obdelavo in izdelavo grafikonov, smo uporabili Excel 2010. Končno poročilo pa je bilo izdelano v Wordu 2010

2. OSREDNJI DEL

2.1. PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH REZULTATOV

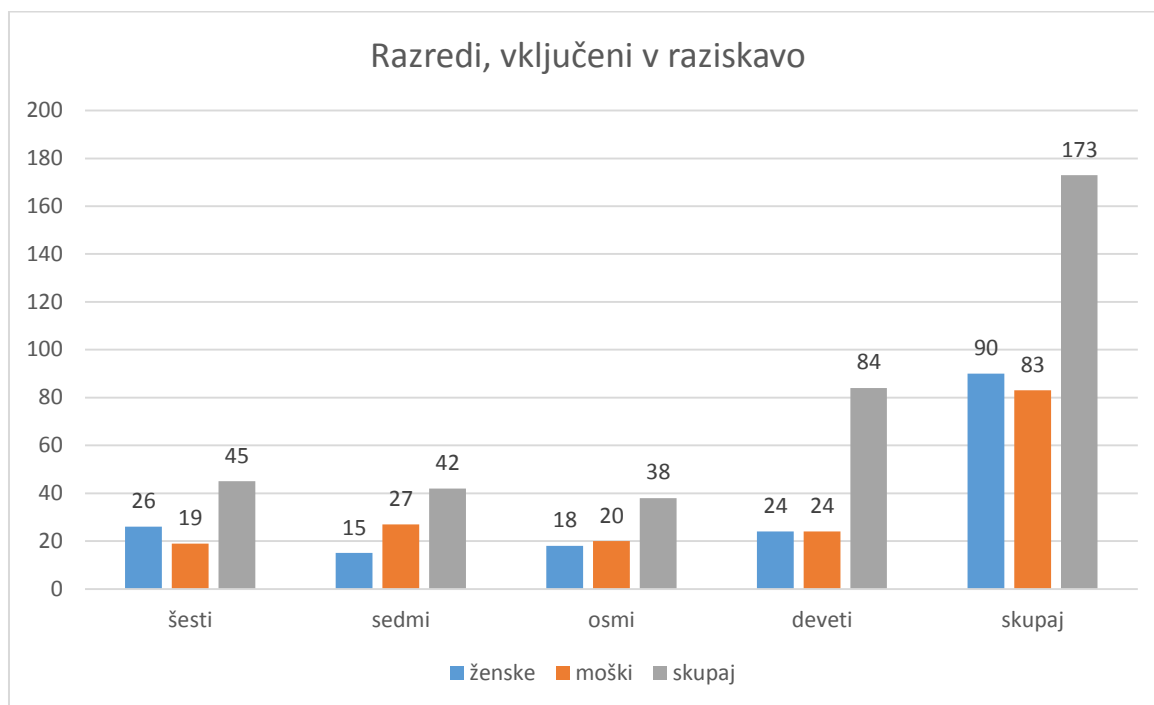
2.1.1. UČENCI, VKLJUČENI V RAZISKAVO

Grafikon 1: Vsi učenci vključeni, v raziskavo, razdeljeni na dečke in deklice

Iz Grafikona 1 je razvidno, da smo anketirali 173 učencev naše šole. V raziskavo smo vključili učence od šestega do devetega razreda. 52,02 % vseh anketiranih učencev predstavljajo fantje, 48,98 % pa deklice.

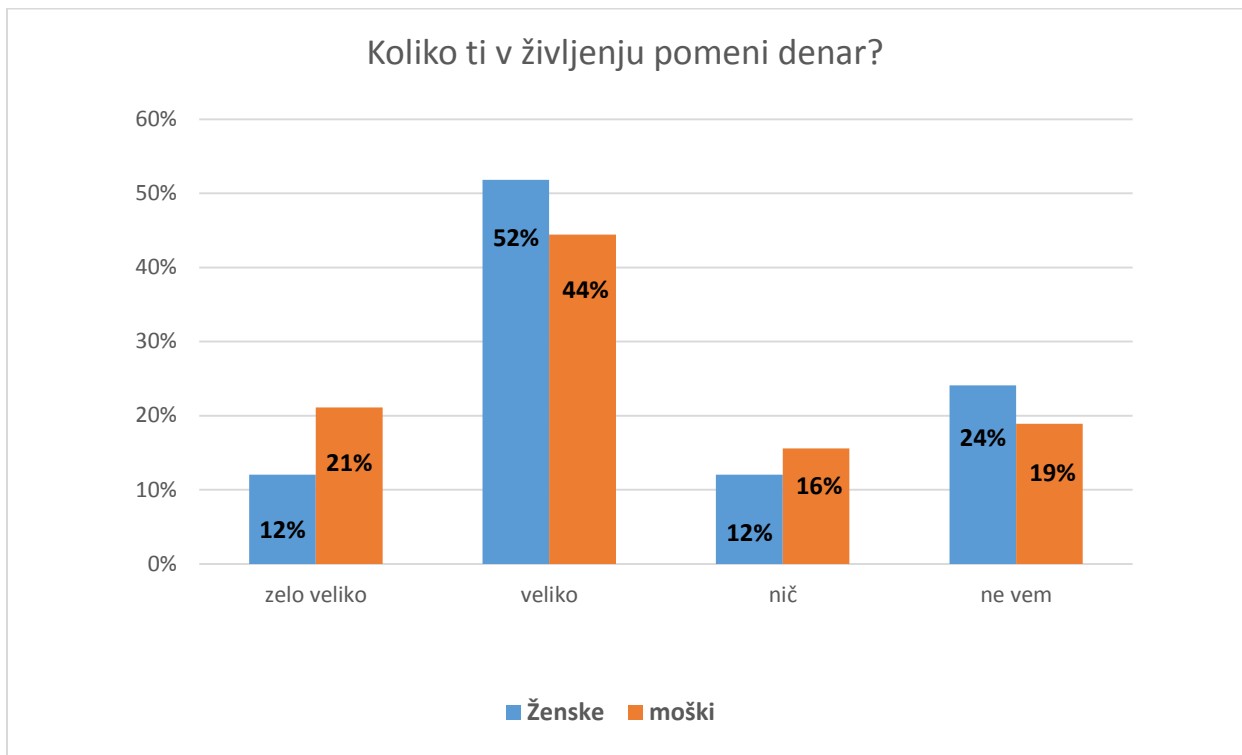
2.1.2. RAZREDI, KI SO BILI VKLJUČENI V RAZISKAVO

Grafikon 2: Učenci, vključeni v raziskavo, razdeljeni na razrede in glede na spol.

Iz Grafikona 2 je razvidno, da smo v raziskavo vključili 173 učencev od šestega do devetega razreda. V šestem razredu smo anketirali 26 deklet in 19 fantov. V sedmem razredu smo anketirali 15 deklet in 27 fantov. V osmem razredu smo anketirali 18 deklet in 20 fantov. V devetem razredu pa smo anketirali 24 deklet in 24 fantov.

2.1.3. KOLIKO TI V ŽIVLJENJU POMENI DENAR?

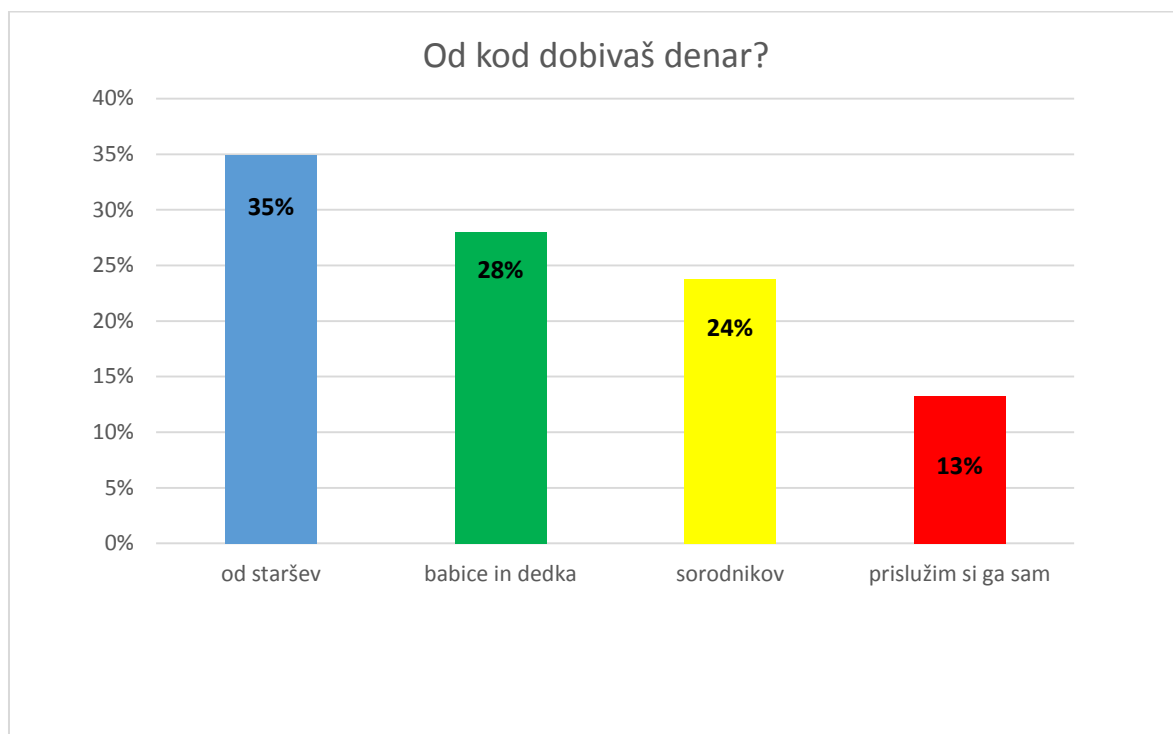

Grafikon 3: Pomembnost denarja v življenju učencev (primerjava glede na spol)

Grafikon 3 prikazuje, koliko učencem pomeni denar v življenju. 12 % dekletom in 21 % fantov v življenju denar pomeni zelo veliko. Veliko, denar pomeni 52 % dekletom in 44 % fantom. 12 % dekletom in 16 % fantom denar ne pomeni nič. 24 % deklet in 19 % fantov se niso znali opredeliti glede pomembnosti denarja v njihovem življenju.

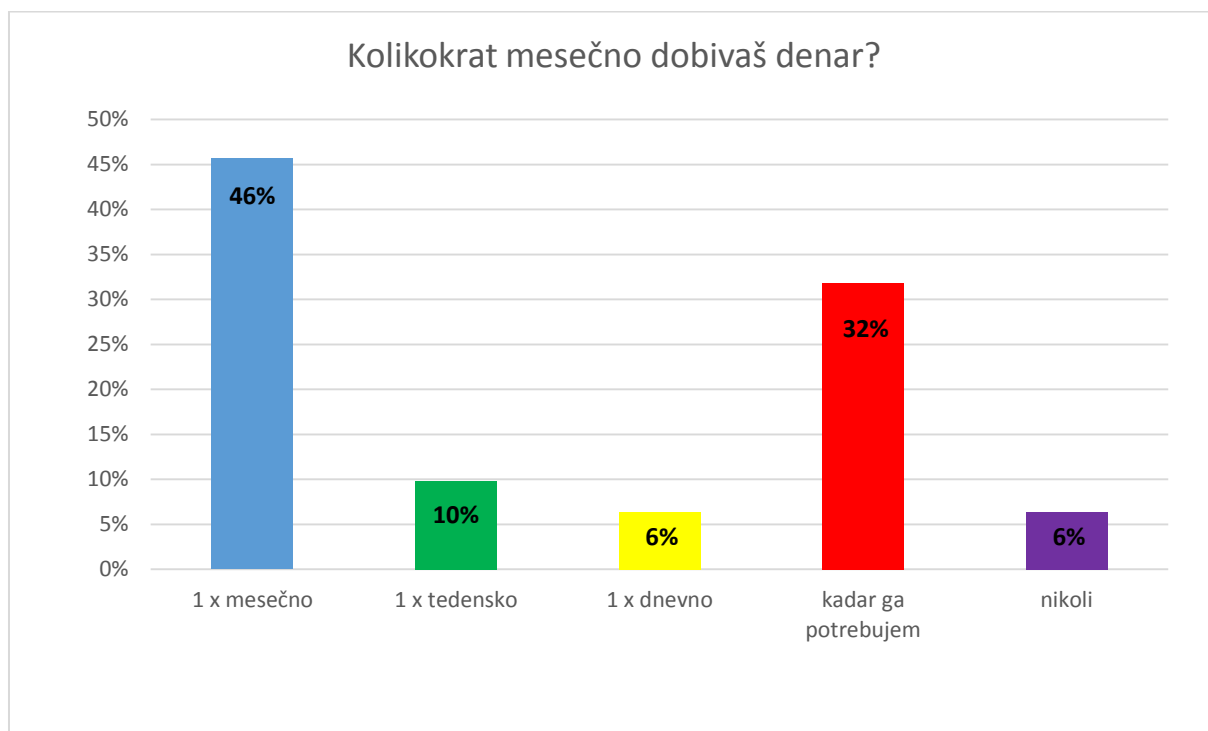
2.1.4. OD KOD DOBIVAŠ DENAR?

Grafikon 4: Od kod učenci dobivajo denar

Na vprašanja, od kod dobivajo denar, so lahko učenci podali več odgovorov. Grafikon 4 prikazuje, da 35 % učencev dobiva svoj denar od staršev, 28 % učencev ga dobiva od starih staršev, 24 % učencev ga dobiva od sorodnikov, 13 % učencev pa si denar prisluži samih.

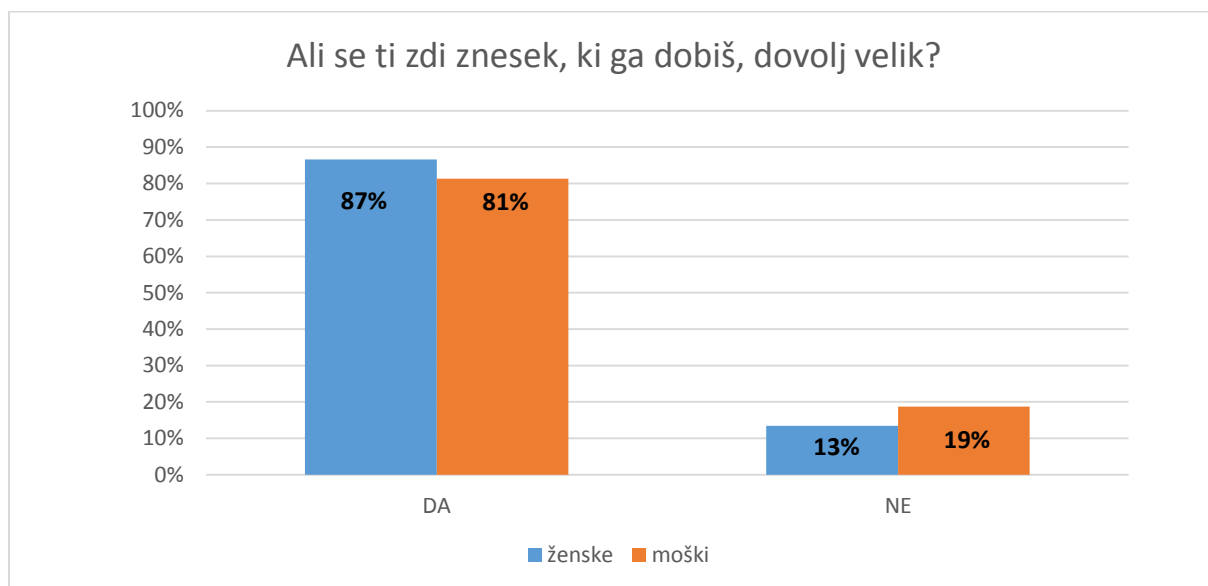
2.1.5. KOLIKOKRAT MESEČNO DOBIVAŠ DENAR?

Grafikon 5: Pogostost prejemanja denarja

Grafikon 5 prikazuje, kolikokrat na mesec učenci dobivajo denar. Največ učencev, 46 %, dobiva denar enkrat mesečno. 10 % učencev dobiva denar enkrat tedensko. 6 % učencev dobiva denar enkrat dnevno. 32 % učencev dobiva denar, kadar ga potrebujejo, 6 % učencev pa denarja ne dobiva.

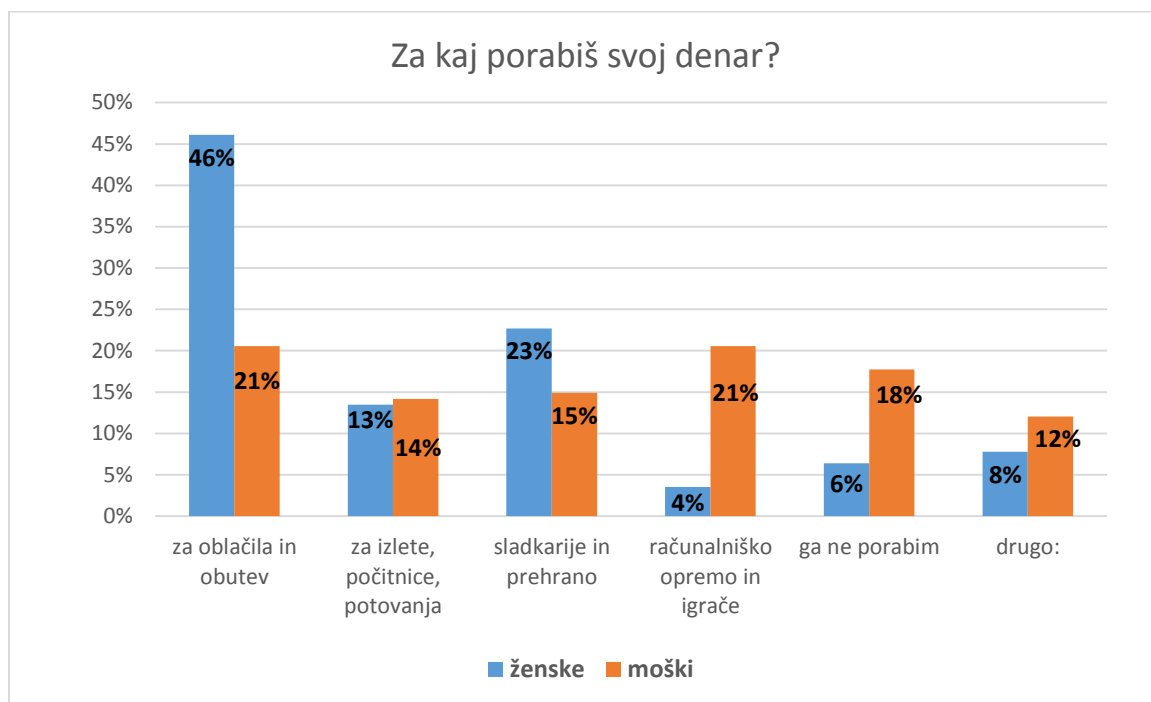
2.1.6. ALI SE TI ZNESEK, KI GA DOBIŠ, ZDI DOVOLJ VELIK?

Grafikon 6: Zadovoljstvo z zneskom, ki ga dobijo učenci (primerjava glede na spol)

Grafikon 6 prikazuje, ali so učenci zadovoljni z zneskom, ki ga dobijo, ali ne. 87 % fantov in 13 % deklet je zadovoljnih z zneskom, ki ga dobijo. 13 % deklet in 19 % fantov pa je nezadovoljnih z zneskom, ki ga dobijo.

2.1.7. ZA KAJ PORABIŠ SVOJ DENAR?

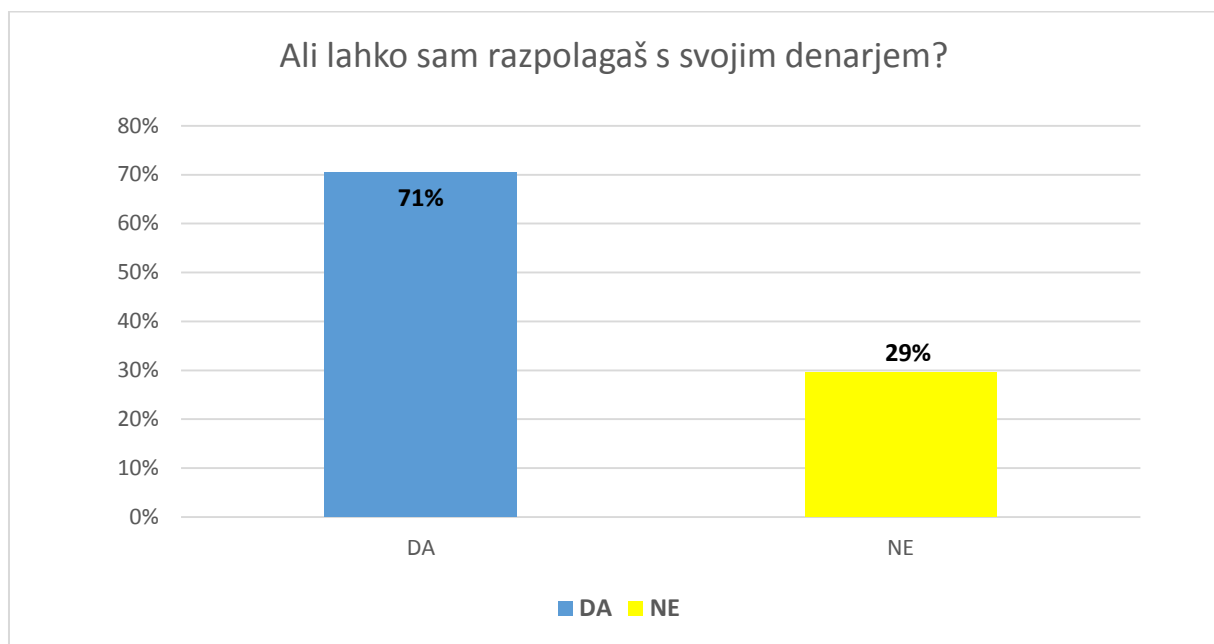

Grafikon 7: Vzrok za porabo denarja (primerjava glede na spol)

Na vprašanje, za kaj porabijo svoj denar, so učenci lahko podali več odgovorov. Grafikon 7 prikazuje, da 46 % deklet svoj denar porabi za oblačila in obutev. 13 % deklet za izlete, počitnice, potovanja. 23 % deklet zapravi denar za sladkarije in prehrano. 6 % deklet pa ga ne porabi. 8 % deklet porabi svoj denar za stvari, ki jih v našem anketnem vprašalniku niso zasledile. Kot razlog so navedle predvsem za prijatelje.

21 % fantov porabi svoj denar za oblačila in obutev. 14 % fantov ga porabi za izlete, počitnice in potovanja. 15 % fantov denar porabi za sladkarije in prehrano. 21 % fantov porabi denar za računalniško opremo in igrače. 18 % fantov denarja ne porabi. 12 % fantov pa porabijo denar za drugačne stvari. Zabeležili so naslednje stvari: gorivo za motor, mobilni telefon, knjige, spletne igre, naložbe in hokej opremo.

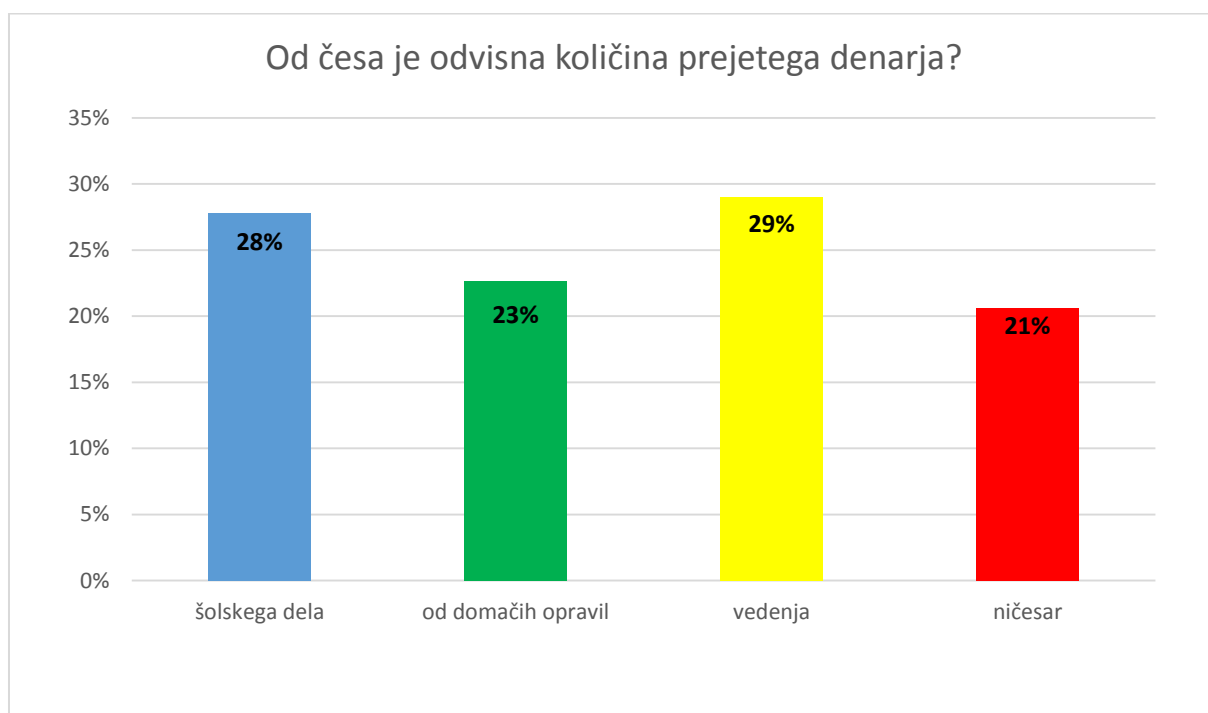
2.1.8. ALI LAHKO SAM RAZPOLAGAŠ S SVOJIM DENARJEM?

Grafikon 8: Možnost samostojnega razpolaganja z denarjem

Grafikon 8 prikazuje, koliko učencev lahko samih razpolaga z denarjem. 71 % učencev samih razpolaga s prejetim denarjem, medtem ko jih 29 % ne razpolaga samih z njim.

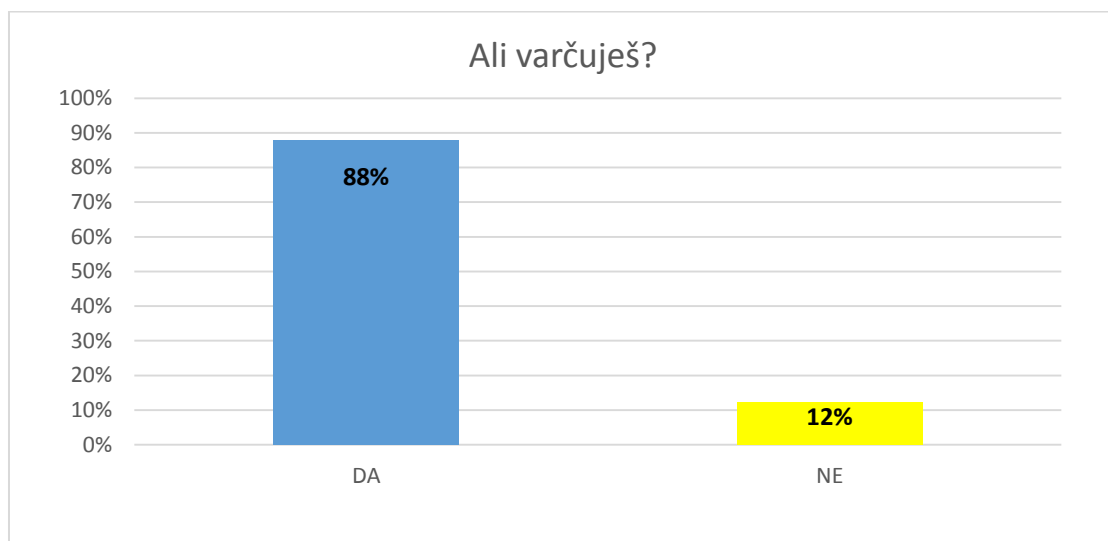
2.1.9. OD ČESA JE ODVISNA KOLIČINA PREJETEGA DENARJA?

Grafikon 9: Odvisnost prejetega denarja

Iz Grafikona 9 je razvidna, od česa je odvisno količina denarja, ki ga učenci dobijo. Pri 28 % učencev je količina odvisna od šolskega dela. Pri 23 % učencev je količina odvisna od domačih opravil. Pri 29 % učencev je količina odvisna od vedenja. Pri 21 % učencev pa količina prejetega denarja ni odvisna od ničesar. Pri tem vprašanju je bilo mogoče podati več odgovorov.

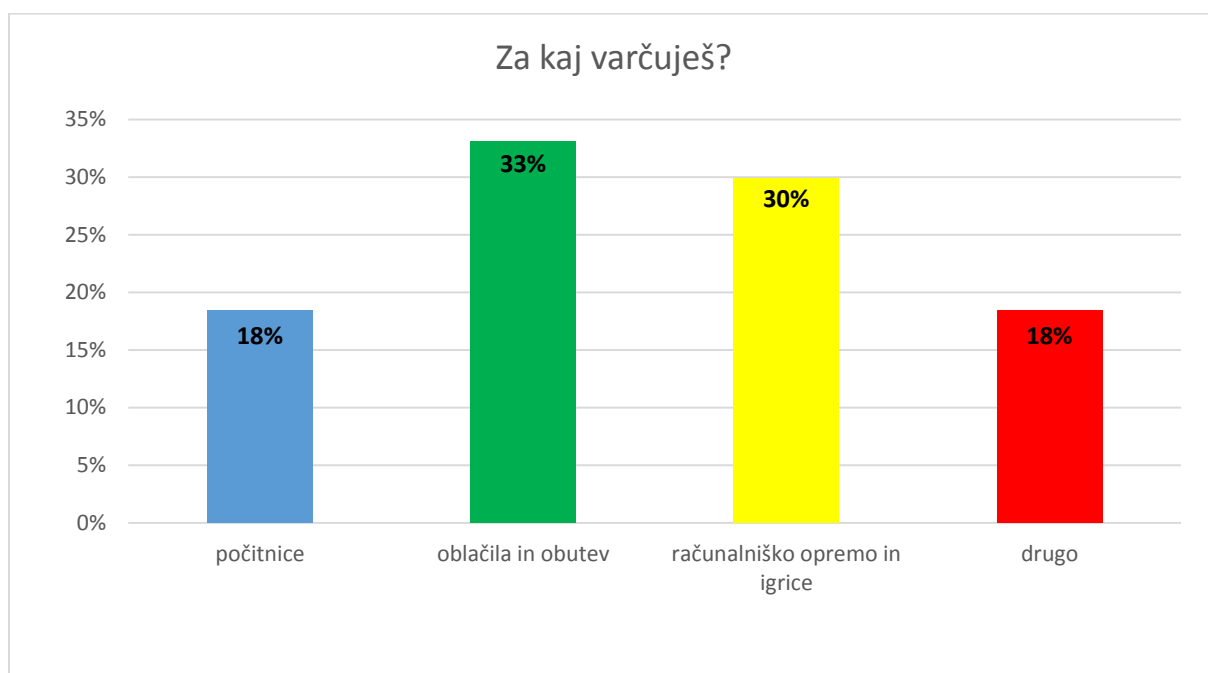
2.1.10. ALI VARČUJEŠ?

Grafikon 10: Učenci, ki varčujejo oziroma ne varčujejo

Grafikon 10 prikazuje, da 88 % učencev varčuje dobljeni denar, 12 % učencev pa ne varčuje.

2.1.11. ZA KAJ VARČUJEŠ?

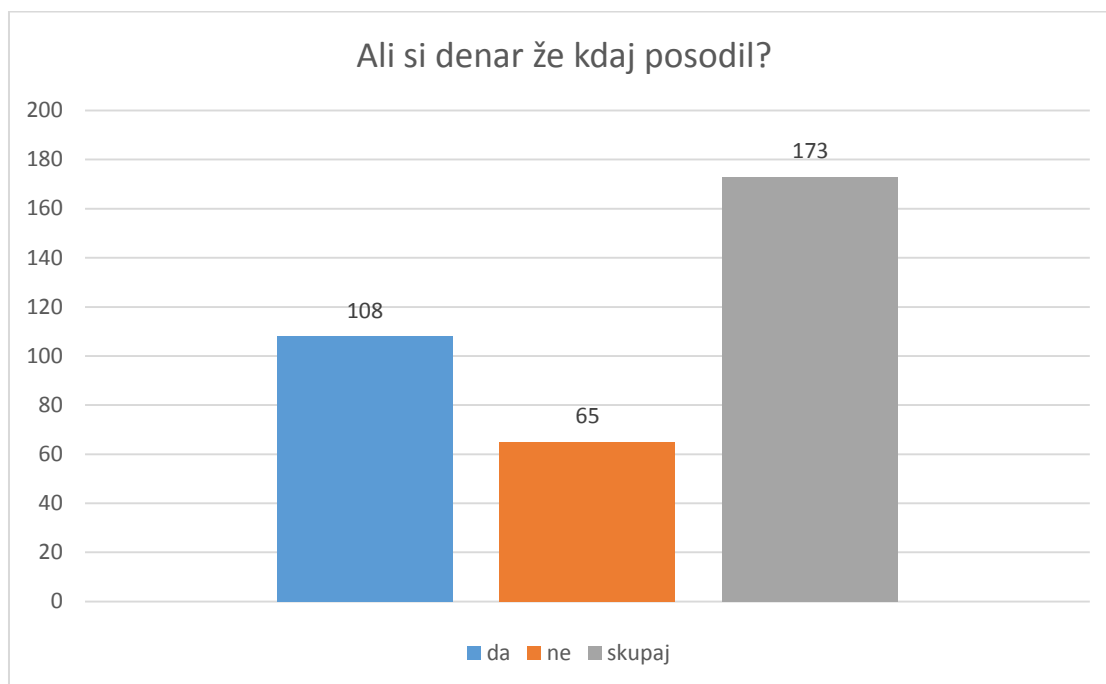

Grafikon 11: Razlogi, za kaj učenci varčujejo

Tudi na vprašanja, za kaj učenci varčujejo, so lahko podali več odgovorov. Grafikon 11 prikazuje, da 18 % učencev varčuje za počitnice, 33 % učencev za oblačila in obutev, 30 % učencev za računalniško opremo in igrice, 18 % učencev pa za druge stvari. Te stvari so: soba, prijatelji, avto, prihodnost, izpit za avto, motor, rokomet, zabava, šolanje in hokej.

2.1.12. ALI SI DENAR ŽE KDAJ KOMU POSODIL?

Grafikon 12: Posojanje denarja učencev Osnovne šole Hudinja

Grafikon 12 prikazuje, da je kar 108 (62 %) učencev že posodilo denar, 65 (38 %) učencev pa tega še ni storilo. Tisti, ki so posodili denar, so navedli različne razloge. Dekleta so navedla naslednje razloge: zaradi nuje, materialne dobrine, oblačila in obutev ter hrano. Fantje pa so navedli naslednje vzroke: položnice, trgovino, gorivo, oblačila in kot poskus poštenosti. Učenci so denar posodili: staršem, starim starše in prijateljem.

3. DISKUSIJA

V naši raziskovalni nalogi smo želeli ugotoviti, kako učenci Osnovne šole Hudinja ravnajo z denarjem. Zanimalo nas je tudi, če se pojavljajo kakšne razlike v ravnanju z denarjem med dekleti in fanti. Natančneje nas je zanimalo, koliko učencem pomeni denar, od kod in kolikokrat mesečno dobivajo denar, ali lahko sami razpolagajo z denarjem, za kaj ga zapravijo, ali varčujejo, so kdaj že posodili denar in od česa je odvisna količina prejetega denarja.

Postavili smo 9 hipotez, ki smo jih z našo raziskavo skušali potrditi.

HIPOTEZA 1: Dekletom pomeni denar več kot fantom.

To hipotezo lahko ovržemo. Iz Grafa 3 je razvidno, da 52 % dekletom denar pomeni veliko, 12 % pa zelo veliko. 21 % fantom denar pomeni zelo veliko, 44 % fantom pa veliko. Otrokom denar začne nekaj pomeniti šele, ko dobijo številske predstave, zato se pomembnost denarja začne izražati v višjih razredih osnovne šole in izrazitejše v srednji šoli. Podatki kažejo, da tako fantom kot dekletom denar v življenju veliko pomeni.

HIPOTEZA 2: Več kot 50 % učencev dobiva denar več kot 1 x tedensko od svojih staršev.

To hipotezo moramo ovreči. Grafikon 4 nam prikazuje, da samo 35 % učencev dobiva denar od svojih staršev. 28 % učencev ga dobiva od starih staršev, 24 % od ostalih sorodnikov, 13 % učencev pa si ga prisluži samih.

Grafikon 5 prikazuje, da samo 10 % učencev dobiva denar enkrat tedensko, kar ne potrjuje naše hipoteze. Velik odstotek, 32% učencev, dobiva denar, kadar ga potrebujejo, 46 % učencev ga dobiva enkrat mesečno in 6 % učencev enkrat dnevno. Vidimo lahko, da finančna preskrbljenost otrok ni več samo na plečih staršev, ampak se vanjo vključujejo tudi stari starši in sorodniki.

HIPOTEZA 3: Z zneskom, ki ga dobijo je nezadovoljnih več deklet kot fantov.

Tudi to hipotezo moramo ovreči. Kar 87 % vseh anketiranih deklet je zadovoljnih z zneskom, ki ga dobijo. Medtem ko je z dobljenim zneskom zadovoljenih 81 % fantov. Res je, da razlika ni velika, ampak se vseeno pojavlja. Razlog, da smo prišli do takšnih rezultatov, vidimo v tem, da učenci v tem starostnem obdobju še ne potrebujejo denarja, ker se njihova identiteta šele oblikuje, in ker se šele začnejo osamosvajati (Nekrep, 2008)⁷. Po Raziskavah K. Arndt lahko sklepamo, da na njihovo zadovoljnost vpliva tudi življenje v mestnem okolju, saj naj bi otroci, ki živijo v mestnem okolju, dobili več denarja kot tisti na podeželju (Arndt, 1999)⁸.

HIPOTEZA 4: 60 % učencev samih razpolaga z dobljenim denarjem.

To hipotezo lahko potrdimo. Graf 8 nam kaže, da lahko z denarjem samih razpolaga 71 % učencev. Menimo, da so učenci v osnovni šoli že dovolj odgovorni in samostojni, da lahko sami razpolagajo z denarjem. Dr. Albert Mrgole pravi, da se otroci največ naučijo iz izkušenj in jih zato nujno potrebujejo. Če jim starši ne dovolijo, da sami razpolagajo z denarjem, se tega zagotovo ne morejo naučiti in hkrati pridobiti izkušenj, ki so povezane z realnim življenjem. Janko Bohak, specialist klinične psihologije, tudi navaja, da se otrok s samostojnim razpolaganjem z denarjem uči realitetne kontrole: videti in upoštevati svet, kakršen je, in ne kakršnega mu slika njegova domišljija (www.nlb.si, 2015)⁹.

HIPOTEZA 5: Fantje porabijo denar za računalniško opremo, dekleta pa za oblačila, obutev, ...

To hipotezo lahko potrdimo. Grafikon 7 nam dokazuje da 46 % deklet porabi denar za oblačila in obutev, medtem ko za te stvari denar porabi samo 21 % fantov. Za računalniško opremo pa denar porabi 21 % fantov in samo 4 % deklet. Žan Nekrep razlaga v svojem članku, da je poraba denarja otrok odvisna od starosti in da si otroci pri različni starosti želijo

⁷ Ž. Nekrep. 2008. *Kako otroka navajati na denar?* 27. 1. 2016. http://www.finance.si/225863/Kako-otroka-navajati-na-denar?&cookie_dialog=1&cookietime=1453914256

⁸ K. Arndt. 1999. *Kako naučimo otroke ravnati z denarjem?* Ljubljana, Kres.

⁹ *Kako otroke naučiti, da denar ne raste na drevesu?* 15. 1. 2016. <https://www.nlb.si/mali-prirocnik-financne-vzgoje>

različne dobrine. Mlajši otroci si želijo igrač, medtem ko si starejši želijo računalniške opreme, oblačil in tistih stvari, ki si jih želijo njihovi prijatelji in vrstniki (Nekrep, 2008)¹⁰.

HIPOTEZA 6: Količina prejetega denarja je pri 90 % učencih odvisno od šolskega dela.

Tudi to hipotezo moramo ovreči. Grafikon 9 nam prikazuje, da je pri 29 % učencev količina prejetega denarja odvisna od vedenja. Zelo blizu je tudi odvisnost od šolskega dela, kar 28 % in od opravljanja domačih opravil. Pri 21 % učencev količina prejetega denarja, ni odvisna od ničesar. Kot je razvidno iz Grafikona 9, so učenci za neko stvar (šolsko delo, vedenje, domača opravila) nagrajeni z denarjem. Strokovnjaki s področja financ odsvetujejo, da otroke z denarjem nagrajujemo ali kaznujemo, saj se od tega ne bodo ničesar naučili.

HIPOTEZA 7: 50 % učencev varčuje za materialne dobrine.

To hipotezo lahko potrdimo. Grafikon 10 nam prikazuje, da varčuje kar 88 % vseh anketiranih učencev. Od tega jih kar 66 % varčuje za oblačila in obutev ter računalniško opremo in igrice. To pa vsekakor spada k materialnim dobrinam. Seveda ne smemo zanemariti tudi 18 % učencev, ki je v anketi izbralo kategorijo drugo. Večina teh učencev je kot razlog varčevanja navedla materialne dobrine, kot so: motor, rokometna oprema, hokejska oprema, soba ... Menimo, da so takšni rezultati spodbudni. Tako kot svetuje Peter Gospodarič,¹¹ naj otrok varčuje za materialne dobrine, saj te izkušnje prehajajo do pozitivnih navad, ki pa so zelo dobra popotnica v življenju. Starejši kot bodo otroci več pozitivnih izkušenj bodo imeli in lažje bodo prešli na dolgoročno varčevanje (nujne potrebe, stanovanje, prihodnost, šolanje ...).

HIPOTEZA 8: Več kot 50 % učencev je že kdaj posodilo denar.

Tudi to hipotezo lahko potrdimo, saj je kar 62 % (108) učencev že kdaj posodilo denar. Učenci so denar največkrat posodili družinskemu članom ali prijateljem. Razlogi, zakaj so učenci posodili denar, so bili: oblačila in obutev, hrana, gorivo, položnice ... Vidimo lahko, da

¹⁰ Ž. Nekrep. 2008. *Kako otroka navajati na denar?* 27. 1. 2016. http://www.finance.si/225863/Kako-otroka-navajati-na-denar?&cookie_dialog=1&cookietime=1453914256

¹¹ N. K. *Kdaj in kako naučiti otroka varčevati?* 27. 1. 2016. http://www.bibaleze.si/clanek/moj_otrok/kdaj-in-kako-otroka-nauciti-varcevati.html

je več kot polovica učencev pripravljena pomagati svojim bližnjim, kar je dobra informacija, saj je tuja pomoč v teh časih zelo dobrodošla.

4. ZAKLJUČEK

Ko danes govorimo o denarju, imamo v mislih gotovino – bankovce in kovance, kreditne kartice, ki jih imenujemo tudi plastični denar, pa tudi delnice in obveznice, s katerimi trgujemo na borzi. Denar je igral pomembno vlogo v življenjih ljudi že v preteklosti. Vse, odkar so ga izumili, ni bil le sredstvo za plačevanje, ampak je omogočal preživetje ljudi ter bil eden izmed pomembnih dejavnikov za razvoj, razcvet in obstoj različnih družb skozi zgodovino. Tudi danes si življenja brez denarja ne moremo predstavljati. Potrebujemo ga za nakup osnovnih potrebščin za življenje, od hrane do oblačil, za plačilo položnic, s čimer si zagotovimo oskrbo z elektriko, vodo, pa dostop do telefona, televizije, interneta. Otroci se že zelo zgodaj začnemo zavedati, kako pomemben je denar, čeprav v otroštvu skrbijo za naš denar ter za našo preskrbljenost starši. Ko pa postanemo najstniki, je naloga staršev, da nas naučijo, kako odgovorno ravnati z denarjem. V sodobnem življenju se vse pogosteje srečujemo s pomanjkanjem denarja in z revščino, zato se vsi ljudje zavedajo pomena denarja. Zato moramo začeti varčevati, o tem pa tudi poučiti naše otroke.

V naši raziskovalni nalogi smo želeli ugotoviti, kako učenci naše šole ravnajo z denarjem. Ugotovili smo, da so učenci dobro poučeni o tem, kako ravnati z denarjem, zato z njim razpolagajo tudi sami.

Pri izdelavi naše raziskovalne naloge nismo imeli večjih težav, vendar bi lahko anketirali tudi mlajše učence, da bi ugotovili, ali že znajo ravnati z denarjem in kakšen je njegov pomen v njihovem življenju. Veseli nas, da učenci Osnovne šole Hudinje znajo dobro razpolagati z denarjem.

PRILOGA 1

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni!

Smo mladi raziskovalci, Lan, Luka in Tin. Pripravili smo vprašalnik, s katerim želimo preveriti, kakšen odnos imajo učenci Osnovne šole Hudinja do denarja. Na vprašanja odgovarjaš tako, da obkrožiš črko pred ustreznim odgovorom.

Hvala za sodelovanje.

1. Spol

- a) ženski   b) moški

2. Razred

- a) šesti   b) sedmi   c) osmi   d) deveti

3. Koliko ti v življenju pomeni denar?

- a) zelo veliko
b) veliko
c) nič
d) ne vem

4. Od kod dobivaš denar (možnih je več odgovorov)?

- a) od staršev
b) babice in dedka
c) sorodnikov
d) prislužim si ga sam

5.

A) Kolikokrat mesečno dobivaš denar?

- a) 1 x mesečno
b) 1 x tedensko
c) 1 x dnevno

d) kadarkoli ga potrebujem

e) nikoli

B) Ali se ti zdi znesek, ki ga dobiš, dovolj velik?

a) DA

b) NE

6. Za kaj porabiš svoj denar (možnih je več odgovorov)?

a) za oblačila in obutev

b) za izlete, počitnice, potovanja

c) sladkarije in prehrano

d) računalniško opremo in igrače

e) ga ne porabim

f) drugo:

---

7. Ali lahko sam razpolagaš s svojim denarjem (ga zapraviš, za kar želiš)?

a) DA

b) NE

8. Od česa je odvisna količina prejetega denarja (možnih je več odgovorov)?

a) šolskega dela

b) od domačih opravil

c) vedenja

d) ničesar

9. Ali varčuješ?

a) DA

b) NE

10. Za kaj varčuješ?

a) počitnice

b) oblačila in obutev

c) računalniško opremo in igrice

d) drugo:

---

11. Ali si denar že kdaj posodil?

Komu?:

Za kaj?:

LITERATURA:

Vse o denarju. Pridobljeno 27. 1. 2016, s

http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/euro/kids/money_sl.htm#what

Baily G., Law. F. *Kako je nastal denar?* Ljubljana: Založba Arkadija, d. o. o, 2007.

Jelenc, Z. *Otrok in denar.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 1968.

Neiser, B. *Maks služi jurije.* Celovec – Ljubljana – Dunaj: Mohorjeva založba, 2007.

Arndt, K. *Kako naučimo otroke ravnati z denarjem?* Ljubljana: Kres, 1999.

Ž. Nekrep. 2008. *Kako otroka navajati na denar?* Pridobljeno 27. 1. 2016, s

http://www.finance.si/225863/Kako-otroka-navajati-na-denar?&cookie_dialog=1&cookietime=1453914256

Kako otroke naučiti, da denar ne raste na drevesu? Pridobljeno 15. 1. 2016, s

<https://www.nlb.si/mali-prirocnik-financne-vzgoje>

N. K. *Kdaj in kako naučiti otroka varčevati?* Pridobljeno 27. 1. 2016, s

http://www.bibaleze.si/clanek/moj_otrok/kdaj-in-kako-otroka-nauciti-varcevati.html